

Бөгүн—уруглар камгалалының хүнү

УРУГЛАРНЫҢ ААС-КЕЖИИ ДЭЭШ

Уругларны аас-кежи, келир үе-ди даш, хөдөөжөөнүн Делегей Федерациясынын инициативасын сугаар, демократтыг аныктарың. Бүгү-делегей Федерациясынын бол-гаш профилдеринин Бүгү-делегей Федерациясынын деткичези-биле июнь 1-ни уруглар камгалалынын делегей Хуну кылдыр 1949 чылдын ноябрыда доктааткан. Делегейин депшилтегит хей-ниитини июнь 1-ни 1950 чылдан бээр чыл бүрү демде-леп, бистин планетавистык анык хамааткаларың амырал-чурта-галын камгалалыңче, оларга кижизип чорукка төлөтпиг байдаларын тур-гузарыңче, оларны келир үеин ма-галаларыңче чаагы сепкилдиг киж-илерин мобилизастап турар.

Уруглар камгалалынын делегей Хуну бо чылын онзагай демдегетти-нер, чүте дээрже эртенки он беш чыл иштинде бо байырлап чачыл апар-ган болгаш фашисттер Германияны ашкан утут тиледегенин 20 чыл оюн демдегезин-биле бо чылын калсыр-лашкан. Делегейин ийги дайының герман фашизмин болгаш япон милитаризмин чытча шапканы бола Европаның болгаш Азияны чамдык чурттарыңа социалисттик революция-нык тилеэрин. Азияга, Африкага болгаш Латин Америка чурттарыңа национал-хосталгалыг шимчээшкни-ни көдүрүшкүнүн хандырган. Оз дээрже уруглар камгалалынын хө-дөөжөө, улуг ужу-дузалыг болган.

Уруглар камгалалам. Бо сестер, ада, не бүтүрүңе—чаа, улам-на коргунчут болгаш үредекчи термо-адролд дайыны чайдаларынын хө-дөөжөө бодунун үдүнүн хүн бүрү у-гүлчү килеринче кийгырыг болуп турар. Адалар болгаш илер уруглар-ынын, келир үеи чыгыктыгы бол-гаш өөрүшкүтүг болуп, олар дайып халаанын каян-даа көрбөзүн, амы-дыралын олар боттары эң эки бо-гаш чараш кылып алыр аргалыг бол-зун деп күзөп, демсептир турар.

Тыва АССР-ниң Дээди Соведин чыылдырар дугайында

Тыва АССР-ниң Дээди Совединин Президиумунун ЧАРЛЫ

Тыва АССР-ниң Дээди Совединин Президиумунун доктаа-дыры бола: Тыва Автономнуг Совет Социалисттик Республиканың Дээ-ди Совединин бирги чыылдазынын сески сессиязын 1965 чыл-дын июль 23-те Кызыл хоорайга чыылдырар.

Тыва АССР-ниң Дээди Совединин Президиумунун даргазы Б. ДОЛЧАНМАА.

Тыва АССР-ниң Дээди Совединин Президиумунун секретары К. ДИИГА.

Кызыл хоорай.
1965 чылдын май 28.

БҮГҮ ЧУРТТАРЫҢ ПРОЛЕТАРИЙЛЕРИ, НАТТЫЖЫҢАРА!

ШҮН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нин Дээди

Совединин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы

Үезин эрттирип болбас

КОДАННАРДА БАЙДАЛ

Районда көдээ ажил-агым эргеле-ниң болгаш колхозтун зоотехникте-ри чокта чаа ол дөрт козанда хойну кайжып кыргырыптың. Кыргылаңы кайжып доозарың байдалын тола-раткан. Кайы-даа оларда хойнуң ду-гугу көрөп козалааны илерээ. Ындыг байдалыг тураа кыргырып болза, дү-гүч чидирин хей болур. Оон ыңдыг бо-луру эртен үенин практиказында кө-күлгөн. Ыччанган Би-Хем районда «Тилеке» колхоз майын ийги чуртундан сонгаар кыргылаңже ки-рер аргажок болган.

Кыргылаңы олар июнь 5-тен эгелээрин шимтирээ. Колхозтун баштаар чери болган оон Сесерлиг уластурунун чөвүлели аңаа бүрү каттышкан. Май 25-не чедир райо-нун девискээринге бодурут ниг хүн-ер турбаан.

Сесерлигде электер кыргылаңа а-гредеге артылың ол участка 5166 хоон чээрби хонук дугузунда мыр-тып доозар деп турар. Дүктү чиди-рп чокка кыргып алыр харысас-талыг ажил. Колхозчулар аңаа ык белеткедиг болган тудум-на, оун догуру үезинде чорутканда күрүңге дүк садарың оңаалазы чедиле-киниң куусеттиңер болган ийитини ажил-агымны орулгазы, хойжулар-ын тывыжы көвүдээр.

Колхозтун Сесерлиг участкаын чөвүлели кыргылаңын графини тур-гускан. Кыргылаңа пунктузунда 24 хачылыг электри агрегат бар. Хой кыргырыптың мурнакы аргазын ажил-агымны оон иштинде 12 ха-чыны тускайлаан. Ындыг арга-биле кыргыч хойну хүлүвей, бодун тур-гузу кыргыры, ыңдыг кыргылаңын темпизин кончут дүрген болгаш шы-нары эки, чидирин чок болур. Кыр-гылаңын мурнакы аргазына хол-козчу Б. Ензак «Өк» совхозка, Он-лар Деге Кызылдын механизация-училешинге өөренип алганар. Кыргычтарынын ыңдыг аргага олар өөредир дээш оралдажышкынын кылып турар.

Кыргычтар 24. моторист бирээ, хачылары септеп, бизеп бээр эдикчи, деналекчи, дүк хүлээп алыр - ий, хой тудукчулары беш, дүк кыткан са-валаар база 2 кижиги кыргыры а-гредеттин доктааган ажилдарын хан-дырар. Ам хол чүве хой кыргы-лаңынын эки организастарында, Козан бүрүчү эчелер сугаар кыргы-лаңа пунктузунче бир-ийн хонук бургантар келген турары кыргыла-ңы үзүктелдирбизин болгаш оон тем-

пизин дүргедилерин хандырар. Хойжулар май ортандан сонгаар чайлаңада хонун семирти берген, хойнуң күжү немесип эгелээ. Чай-лаңардан кыргылаңа пунктузунга че-дир ырак эвес, хойжу бүрүчү хонун оларлаңын чораш, кыргыры черге чедире бээр. Хей дүк кыргычкан хой-жуларга немелде талаш, тилсире кердүгүн. Ортумактан өрү семиз куштут кылыр семиртирге, бир хой-жуга оңаштыр 15 көпесте колхоз не-мей талээр. Артель чүс хойдан-на тозан хураган алыр плашын, бир эвес оон кырынга 5 хураган немесип болза, хойжуга бир хураганы немел-де талаш кылдыр бээр.

График сугаар кыргычтар хой-жу С. Ламбыраңнын 347 хоон июнь 5-тен эгелээрин шимтирээ. Колхозтун баштаар чери болган оон Сесерлиг уластурунун чөвүлели аңаа бүрү каттышкан. Май 25-не чедир райо-нун девискээринге бодурут ниг хүн-ер турбаан.

РЕЙД

5-6 хүннеринде кыргып доозутар-лар. Оон даразында Х. Чымбалы, оон улаштыр Ч. Часпалдың ийи хоон хонун кыргыры болган оон-даа өкө хойжулар эчелер барымдаалып кыргылаңже кирер. Аңаа сөөлүңе хойжу С. Адыа 372 хонун, калар-чы С. Билчек 53 кошкарынын кыр-гылаңын доостурар. Участокта 2 муң ажыг бөдүүн дүктү хой бар, оон артынын нарын, чартык нарын доосту хойлар.

Коданнарда бүтү хойну ажаар ка-дарыңа, четкери-биле быжылат-тыгаш, Кыргылаңа доостура коза-ның азы-биле участок чөвүлелин бү-гү хойну декарлаңы хойжу бүрүчүсү хүлээп берген турар. Эртен чы-лын колхоз хой бургулаңыне 2 кг 600 грамм дүктү алган. Хой ажил-ынын участкаго бо чылын бир хойла-ны 2 кг 700 грамм дүктү кыргыры болгаш чүс хойга оңаштыр 95—100 хураганы алыр деп хүлээлгелер.

Хой курунаны кыргылаңа пункту-зун чанында, аңаа хүнде 1500 хой-ну чурар. Эки өттүгү Сымы-Дар ба-арыңа беш козан, Баян-Кол ооруңа 7 козан хойну каларыңа оларла-аңы, семиртип чайлаар. Мал семир-тип турар хойжулар чыгыс оран-суур-биле четче хандырыгаш.

АЛА-ЧАНГААРЛАШКЫНДАН ЧАЙЛАШ Сельпохун автолаңазы малчы-нарга доктааган чедип шыдавын турары Сесерлиг участкастун эргелек-чизин аш Шагдыр шуут четпес деп

Мантанчыг көргүзүг-дүр

Бара-Хал колхозтун Сукпакта №2 хойжу бригаданы улуг үр авесте организастаттынын тургузуна-даа, ажил-ишке дээр көргүзүлгөни че-де, «Неини адалары» орденни—4580, «Неини медалын»—9939 не алганар.

Не болгаш чаштар дугайында, чо-нун материалдыг чаагай чоруткун болгаш медицина хандырылаңынын дугайында доктаамап сагыш са-лымынын бистин чуртувуска уру-галарын төртүтүрерин көвүдөткөн. Болгаш өлүр чорутуң эвөөктөгөн. 1913 чыл-биле дедирге-уруглар-ын өлүр чоруту 8 ажыг катан кы-зыртып болгаш ССРЭ делегейге уруглар өңүзүсү хөдөөжөө чурт-болган. Тывага Совет эрге-чачырганы 20 чылынын дугузунда уругларын өлүр чоруту 2,3 катан кызырылган.

Тыва хөдөөжөөнүн болгаш уруглар кижизилтегенин дугайында париянын болгаш чачысты са-гыш салымчынынын ачында чы-бурду-ле чаа төртүтүгүн 5006 чаш-тарга кезек бурдуу 20 рубль өрөк-түгү уруглар өңүзүсү тыгыш турар. Малчын араттарың 7 муң ажыг шоколон уругларын күрүңеңи хан-дырдызыңа алган.

(Төнчүзү 3-ну арында).

Сиген шөлүн суггарып эгелээ

Механизаторлар Александр Биче-роол, Кара-оол Думат, Геннадий Уй-нуу-оол, Лидя Аспык-оол, Чекема-ка Уйнук, Дадар-оол Кыргыс, Тулуш Кышын олар Улуг-Хем районун «Иж-Улуг-Хем» колхозунун чаксы тарылга ажилдарынын бүтү тургузуна хун нормазын уругчу ажыг күсүдөп тургаш, мурнакчы-

биле Хураган деп черде кыргылаңа пунктузун белеткеш, планга кирер 500 ажыг артын. 200 ажыг хойну семиртип турар. Хойжулар Очут Хер-тек 262 хондан 267, Чымба Хертек 274 хондан 274 хураганын камга-лап алган бригаданың шолбанары болганар.

Хойжулар мал ажилы-биле черге-лештир төп туралга чуртталга ба-жыңнары, кажалар тударыңче, оларын септээрчине кичээтейин угландырып келген. Олар 5 кажа-аны туткан. 7 бажынын кышазын, клавовказын, печказын кылган. 42 гектар ситен шөлүн база суггарып алганар.

С. БЕЛЕК.

Механизаторлар Александр Биче-роол, Кара-оол Думат, Геннадий Уй-нуу-оол, Лидя Аспык-оол, Чекема-ка Уйнук, Дадар-оол Кыргыс, Тулуш Кышын олар Улуг-Хем районун «Иж-Улуг-Хем» колхозунун чаксы тарылга ажилдарынын бүтү тургузуна хун нормазын уругчу ажыг күсүдөп тургаш, мурнакчы-

лар деп хүндүзүг атты чедип алганар. Күш-ажыла ынак, хайныккан кү-зел-сөөрүктү аныктар ам суггарыла-га бригаданың ажилдыг бергенер. Колхозтун суггарылага бригаданы 150 га тараа шөлүн суггарган. Ам ол бригада сиген кезер шөлдерин сугга-рып эгелээ.

А. ЧҮЛҮДҮМ-ООЛ.

БҮРҮН БИЛЧИРИНИҢ БОЛГАШ АКЫ-ДУҢМА НАЙЫРАЛДЫҢ БАЙДАЛЫНГА

Венгриянын Социалисттик ажилын партиянын Төп Коми-тетинин Бирги Секретары, Венг революстуг ажилын-тараачы-нын чакзаткы Секретары Янош Кадар, ВСАП ТК-нын Полит-бюрозуңуң кижигүн, Венг революстуг ажилын-тараачы-нын чакзаткы Даргазынын орадакчыны Антал Апро, ВСАП ТК-нын Политбюрозуңуң кижигүн, ВСАП ТК-нын секретары Бе-ла Биску СЭКП ТК-нын чалаанын сугаар май 23-тен 29-ка чедир Совет Эвилелинге найыралды аян-чоруун кылып чо-раан.

Совет Эвилелинге чоруп турган үезинде аштар Я. Кадар, А. Апро, Б. Биску СЭКП ТК-нын Бирги секретары Л. И. Брежнев, СЭКП ТК-нын Президиум кижигүн, ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинин Даргазы А. Н. Косыгин, СЭКП ТК-нын Президиум кижигүн, секретары Н. В. Подгорный оларын-биле чугаалашкан.

СЭКП-нин болгаш ВСАП-тын удуртукчулары боттарынын чурттарында социализм болгаш коммунизм тургузушкунуң канчар чоруп турарынын дугайын бот-боттарыңа дыңадып, совет-венг харылааларын хөгжүлээзинге хамаарышкан ай-тырыларын болгаш делегейин амыг байдалынын чугула айтырыларын талазы-биле самал-оңалдарын солукчан деп, аштар Янош Кадарын, Антал Апроун, Б. Бискуну Со-вет Эвилелинге чоруп турганынын дугайында дыңадып чугаалап турар Совет Эвилелинин болгаш Венг Улус Рес-публиканың аразында найырал болгаш политикалык, экономи-калык, културалык талазында казы ажилдажыла чедиле-киниң хөгжүп турарын ийи талаар сеткип ханымыкын-биле демдегелээ. Келир беш чылдарың—1966—1970 чылдарын үезинде улам-на калбарып хөгжүүр апар экономиктиг ха-

рылааларын калбарырыңче уланган тодаргай базымнарын дугайында дуугузушкунуң чедип алдыган. СЭКП-нин болгаш ВСАП-тын аразында туруп турар харылааларын байдалын Совет Эвилелинин Коммунист пар-тиянын болгаш Венгриянын Социалисттик ажилын партия-нын төлөөлөкчизини беди-биле үнелер көргөн. Делегейин коммунисттик шимчээшкенинде байдал дугайында ийи талаар-ның үзел-бодалдары бүрүн дүжүп турары болгаш социалист-тик демдегелээниң бүтү чурттарынын сирий каттыгымын-кымы дээш, марксизм-ленинизмге, 1957 болгаш 1960 чылдар-нын Москва чөвүлел хуралдарынын документтеринде ула-ман калбарып хөгжөө, «пролетарж интернационализм» принциптениң үндөзүлгө, делегейин коммунисттик шим-чээшкениң чангыс экин быжыгдар дээш моон сонгаар-лаа чайгызын чок демсесиде чорудар деп шимтирлэп чорук он-залап демдегелестеген.

Вьетнамды Демократик Республиканыңа удур АКШ-тын чексикти империализм агрессиязын болгаш бодунун төрөз чуртунун хосталгазы болгаш хамаарышкан чорук дээш чөл-түг демсесиде чорудуп турар Мурнуу Вьетнамдын улугуңа удур АКШ-тын ажыг интервенциязын СЭКП-нин болгаш ВСАП-тын төлөөлөкчизини шимтирлэп бурду шапкан. Бүт-нам удустун маалымды демсез-биле ап-сепкилин бүрүн каттыштырып турарын көрөткөш. СЭКП-нин болгаш ВСАП-тын төлөөлөкчизини бодунун камгаланып аргазын быжылаар-лаа Вьетнамдын Демократик Республиканыңа бүтү талагы дузалачынын болгаш деткичени моон сонгаар-даа көргү-лөргө боттарынын партияларынын болгаш чурттарынын белен чорутуң дугайын медегелээ.

Империализмнин агрессия үзүлгөндөгүн, өскө чурттарынын иштик хөдөөжөөнү хосталгазынын, колониализмнин болгаш неоколониализмнин бүтү-ле илэрээшкенин шим-тирлэп бурдуу шапканың, национал-хосталгалыг шимчээш-кенин, Азия, Африка, болгаш Латин Америка улустарынын колониализм системанын артышкынынын ууткаар дээш де-миселин, колониализм дараалдыг кичин-бегин ап олтканка кү-рүңелерин боттарынын хамаарышкан чорун болгаш бот эргезин быжыгдар дээш, национал экономиказын болгаш културазын хөгжүдөр дээш демселин боттарынын бүрүн деткиринин дугайын талаар медегелээ.

Беседаларга Европанын айтырыларын база чугаалашкан. Делегейин ийги дайынын артышкынынын бүрүн уут-каары, герман тайбын шимтирлэп таарыштырылган чедип алыр болгаш аңаа үндөзүлгө Барын Берлинге байдалды чогуумчудар Европага тайбын быжылааларын хөдөөжөө шимтирлэп идиңи бээр ийи деп, ийи талаарын бодалы бадыкаттыгаш.

Делегейин амыг байдалын барымдаалаш, талаар болза, Варшава керээзини кижизилтеп күрүңелерин ийи по-литиказыңа душтук социалисттик чурттарыңа камгалар аргазын улам ийи быжылааларын болгаш Варшава керээ-зиниң организастаанын эрге-хөдөөжөөнүң кады ажил-а-лаңар.

СЭКП-нин болгаш ВСАП-тын удуртукчуларынын беседала-ры бүрүн билчириниң, чүрөткүн ханымында амы-дунма най-ыралды байдалыңа арткин.

1925 чылда үндөзүлгөң

1965 ч.
ИЮНЬ
1
ВТОРНИК
№ 127 (6145).

Өртөө 2 көп.

Ховулардан

медээлер

Демниг иштиң түңнелинде

Би-Хемниң ховуларында баш-тай чаштырган тарааның сыта-ры ногаарып үкүп оор. Часты өттүр кылган ажилынын эки түн-нелин механизаторлар сонугурап көргөш, өөрүп турарлар. «Тиле-ге» колхозтун ажил-ишчилери та-раа култураларын чамгалыгын дооскаш, амы бо хүннерде куку-руза, чинге-тараа, картофель та-рылганын чедилешкиниң чорудуп турар.

Алардан черге үзелин чамга-лаңын талазы-биле мурнуу олдуртуну механизатор Михаил Чымба ээлеп келген. Эртен чы-ларда ол мылг-ла, белки көртү-зүг чедип ап шыдавын турган болза, бо чазын эчелер санында 32 гектар шөлге тараа чаштыр нормазын 63 гектар кылдыр кү-седип келген. Марат Булчунуң аргазында база-ла хоомай эвес ажилдаан. Тараажыларга боду-лар арга-биле дузалашкын ажил-агымнын өскө алырларын кижизир база утпаан. Оон то-даргай «кижээг» дараазында чүдүдү кирип болур. Тудуг про-граммын турган Салчак Булгаш-пан чаксы тарылганын баштайгы хү-неринден эгелеп тараажыларга ду-залашкын, селка-биле үзелин чаштырыңа бирги чери ээлеп келген. Оон чаштырган шөлү шынар талазы-биле белки.

Колхозтун мурнакы механизатор Марат Салчак 148 гектар шөлге чамгаланып, чоруткан, эки ажилдаан деп демдегелесте. Хо-вун ишчилери үнелг култура болуп кукурузаны 300 гектар чер-ге олдуртуп планнаан. Тараа култураларынын чамгаланып сөөлүлөр келир билек кукуруза ажыг кертенин түңнелинде 120 ажыг гектарын кыска хуусаала олурткан.

Доозупкан

Каа-Хем районун ажил-агым-лары чаксы тарылганы дооскан. Районда ийитиниң-биле 4500 га-га черде тараа болгаш эске-даа култураларын чашкан, оон ий-тинде кызыл-тасты 100 хуу кү-түстек. «Коммунизм» «Тилеке», «Бургантар» колхоз-тар тарылганы эске ажил-агым-лардан мурнап төндүргөн.

Чайгы аңдарылыг

Агаар-бодуштук таарымчалыг байдалы чеге ажилын дүрген тем-пизин чорударыңа идиңи бер-ген. Чөө-Хемчик районун Ле-нин атыг колхозунуң механизатор-дары хат чок чыгыг хүннери ажилдаан, тарылганы сөөгү хү-нерде шалкыныткан. Артель бо чылын тараа култураларын 6550 гектарга тарып планын тургаш, ховуңуң бүтү ишчилерини кызы-мак ажилдаанынын түңнелинде 6622 гектар кылдыр күүстөк.

Ажил-агымнын мурнакы кижилери М. Дамыс-Белек, М. Сугдер-оол, О. Байыр-оол үзелин чамга-лаңынын хамкыты мурнай киргеш, чаксы тарылганын бүтү дугузун-да буудурчүдүг ажилдап келген. Олар ам чамгаланы дооскаш, чайгы чер аңдарылыгын керт-генин. Ыччанган колхозтун чак-сы тарылганы барык дооступ ту-рар.

Рейд бригаданың
Салчак БААЗАН,
«Тилеке» колхозтун дүк хүлээп алычтын.
Бичака БАЙКАР,
«Искра» колхозтун хойжуу.
К. КҮНДҮП,
«Шыны» тускай корреспондентизин.

Малдын кол чөмү—кукурузанын тарылганы Би-Хем районун «Искра» колхозунун шөлдеринде шыныкын чоруп турар. Ажил-агымнын кукуруза-чылары сөөгү хат хонуктарда ол үнелг културанын азын хей черге олурткан. Тракторист Николай Федоренкоуң аргазы беш хүн иштинде 100 ажыг гектарга кукурузаны тарааш, өскө өөрүн мурнай берген. Оон ду-залачыны Анатолий Келден база кызымак ажилдап турар.

ЧУРУКТА: А. Келден биле Н. Федоренко (он талаа) чаштырар үе-зиниңиң аруу ал тур.

Фото М. Суге-Мамырым.

Чуу. Згеги 1-ги арында).

Чуу чуртта уруглар салдарын-деринде орунуарин саны кыла 7,7 миллион чедир өзү, биринчи шуделенин 1,9 мил-лион болжетте көрдүгүн, бул республикада ам уеле школа чедир уруглар сабан черле-де 424 чаштар түрү туур.

Уругтаам-биле калы, школа-болгаш өөреникчилерин са-ниг республикада база чы-гузун-ам өзү туур. 1924—1946 чылдына Тымга 60 чашг, дөрт башкылыг чыгыс туур болза, 1964—65 ө-чылдына 43726 өөреникчи-3 юнтя билигин өге, сес-гаш ортукм школалары бар, даа калкымыга школанын-денкич бүртүгүн 990 убала-тай школа—911, школа на-гезинерге 400 рублыч ча-туарын алыра, күрүшүн-де-дыр. Анча немешир хоо-лааларын 1—8 класстары-

ним, бирги ээлтеге 1—4 класстар-ны өөреникчилерин, калык кош-кач уругтарга, хөй уругларга ө-гү-бүлдерин өөреникчилеринге халас-сүт бээр көрдүгүн туур.

Уругларын бүгү кызыгы сайы-малыга бүгү чугуза чүдөлөрүн би-стин чүртүстүзе кылып туур. ССР-де 63229 пионерлер ордулары бол-гаш бакмынары, анык техниктер-нин 361 станциялары, анык нату-ралисттерин 275 станциялары, 174 парктар, 167 аккурсия-турист-станциялары ачылал туур. Бистин республикага бо чылын колхозтар, совхозтар аразынч, профсоюздер-нин пионер лагерлеринге 4500 школачылар дигатары. Уруглар-номчарын, журналдарын бол-гаш союунарынын тиражи чыл бо-гү өзү туур.

Уругларын коммунисттик өгү-к-жигдерин совет школа, ө-гү-бү-дө, партия, комсомол, пионер органи-зациялары, бүгү чөз ботандырып ту-рур. Бүгү кижизиндеги аял, кижизиндеги бүгү чексетери болза

уругларга коммунисттик нийтлед-тургузукчу совет кижинин мөзү-шчынары—партизмин, гуманизм-ин, коллективизмин, интернациона-лизмин болгаш шүр-ажылы чө-рөктү сикиртирериче узган-гын. Моон уламындан совет уруглар тайбыга мыак болгаш аас-кежиктиг өзү туур. Көс ула-старын хүндүлө көөр чөрүк өзара чачынадан на кижизинтин туур.

Олар аял-бүрү чурттарда үе-пер-елерин-биле бөлжөжиг, интернаци-оналч харызынаын клубурын шко-лаларда, дружиналарда тургузуп туурлар. Уруглар делегенин спорт маргыдаларына киржи, лаштыкы-да өнүктүрерге аалда барип, де-легей лагерге Артеке ужуражып ту-рар.

«Бичин уруг бүртүгүн аас-кежик-тиг чаш назынын хандырын бээр»—коммунисттик нийтлеади тургуза-рын ан чугула болгаш чаагай со-гулаларынын бирөөн болуру—деп СЭП-нин Программасында айтыган. Уругларын амыларын экиндери

бисте тургун нийти чаагай чөрүгүн бедилер-биле, чуртун камгаларын арзамыс быгмылар-биле тулуш хара-рызалыг, 1964 чылга 9 миллион хире амыдачыларын шалынын өстүргөн, бо чылын база ол хире кижизинин өстүрер. Пенсия ханды-рыгынамын Хоолуздун саугаар бо чылын 6,8 миллион колхозчулар пен-сия алыр. Култуураын, өөрелерге-нин, хандырыгынын, калык камга-ламынын, негертө посмилеринин хе-роште туртурун чаргыталы бо чы-лын 37,4 миллилар рубль чедер, аш-эрткин чыгызын 4,3 миллилар рубль хөй болуру. Ол чаргыдалар бистик республикага 26,6 чедип, арткин чылын 4 миллилар рубльге өзөр.

Социализмин өске-даа чуртта-рында уруглар аас-кежиктиг чурт-тал туур. Венгрияла школа назын чептаан уругларын 40 хузу асыл, садалар. ГДР-де уругларын өзүр чөрү 3-е хуу чедир кызырыган. Уругларын чыгыс аш система өз-гүр халас өөредип туур. Моолга

дөртен чыл чургуяла 40 өөреникчи-лиг чыгыс школа турган болза, ам чүгө Нобэ аймакта берген 6000 ажыт өөрениктиг 23 школар ажыт, а бүгү чуртта школар 400 азыг.

Уругларын камгалары дөш дем-сеге уезе КНО-нун 1959 чылдын октябрь 20-е хузу өз алганы «Чашты эргегенин Декларацияны» боттанылары дөш негелдене дол-датылуп болуп келген. Чылмада-да Декларациянын негелдеринин хөй кесин капиталисттик чурттарда бо-тайнык туур. Миллион-миллион уруглар капитализмин, колониа-лизмин болгаш империалисттерин агрессии дайынарына чекжи бооп артышкан. Ол чурттарда чаш-тар ала-нелери-биле калы кар-бакчыларге кирип октап аш төрел-дерин чарып туур. Чер бөмүр-дөндө чурттап туур бар миллалда уругларын 600 миллион хирези аш-тан, аарыган камгалд туур. 250 миллиону школага өөренип арагөж. Колония болгаш дамаарыгалыг

азырын ортуга ала-нелери мш-каш, калдыг-берге ачылда кичилиг ачылал туур. Чем тип чир дөш, муу-мун уруглар тоял, диленип чо-руур. Кара шевит уругларын бай-лаам тергип берге.

Уруглар камгалалынын хүндөс-сөт өзүс, бүгү депшилдеги кик-илер-биле калы уругларын аас-ке-жиг, тайбын дөш демселге күтү-лү тура-соруун илеретип туур. Мынчаарга америк империализмге ба-статкан агрессорлар Вьетнама, Лас-та, Камбожияда, Доминикан Респу-бликада, Болгола чылын үгүлдеги-лерин кылып, Куба Республикада болгаш өске-даа черлерде провока-цияларын кылып туур. Мынчаш тайбын амыкшыдыг кижигер аг-рессорларга дуурланган үнү бөгүн чаштарынд эрге-ажым, аас-кежик дөш узам күштедирип туур.

Совет киж, ала-не бүртүзү бөгү уруглар камгалалынын талазы-биле чыг, улам чаагай соругтаны салып туур.

Чангы ормон чаштыг кү-Салгын-сырым суйбал-Чангы ормон сургуул-Чайлак хели манат туур-Хенчезиндег элге сүр-Кежэз дунжак мазодан-Ормон-үрөс аажыч-чө-рө-Азасы-даа, ачачы-дө-Шолбонма деп часыдыг-Азыргачыг бичин уруг-Чоргарачыг өзүп негел-Дыдыраган хуруч чачы-Дырал-дырал, даап дай-Нөөс чаштар аразын-Хажуг, чараш уруг тургу-Шолбон бөгүн өзүп манат-Шокар пестер чыга салга-Уран шинин машинада-Улай туулу даярарын ор-Азыргачыг бичин турга-Аттыг чараш чачыг чор-Шалынычыг эрткин өрү-Санкы мазтар чайлыг бо-Анаталий

—

ШКОЛАЧ

Чангы ормон чаштыг кү-Салгын-сырым суйбал-Чангы ормон сургуул-Чайлак хели манат туур-Хенчезиндег элге сүр-Кежэз дунжак мазодан-Ормон-үрөс аажыч-чө-рө-Азасы-даа, ачачы-дө-Шолбонма деп часыдыг-Азыргачыг бичин турга-Аттыг чараш чачыг чор-Шалынычыг эрткин өрү-Санкы мазтар чайлыг бо-Анаталий

Азыз-даз, ачазы-даз
Шолбанмаз деп часын
Азызгарчыг бичиң уруп
Чоргааранчыг өзүп кел
Дыдырларан хуңуң чарш
Дыдыр-дыдыр, дап чарш
Көөй чаштар аразың
Хөгүлү, чараш уру туур
Шолбан бөгүн өзүп кел
Шокар пөстөр чада са
Уран шиики машинада
Улуу таударыңа чыгып
Азызгарчыг бичиң туур
Аттыг чараш чаныңы
Шалпылчың артыңан
Сакты казптар чайыңы

Анатол
— ○ —

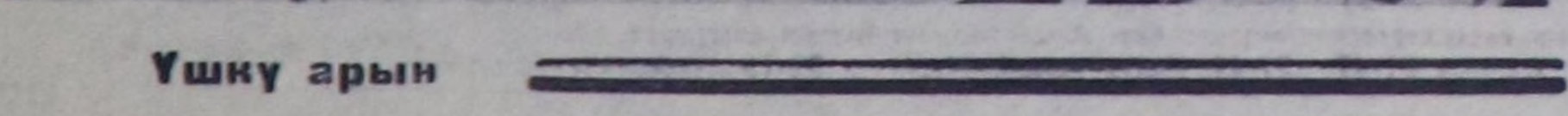
ШКОЛА

Чанып орган частым
Салгын-сырын сүйбө
Чанып орган сүрүтүп
Чайлаг кели манан
Чечендизден эртем к
Көксөз дүңкүл жаса
Орлан-эрз аман

Диккенс пашта чыбы
Хайным баэри база
Чакхартым үжүз
Авам дораян эскер
Саржаг-түзү эргиле
Арныма чаал амын
Өгдө, кывар баажы
Өгдө оттан монго ч
Өстүрү каал авам ч
Өзүм өстүр чылам ч

бодун чаштарга даш кы-
макток эм-
Г. И. Га-
чиктект
гаш уруг-
ун, күндү-
ндер Г. П.
а, В. М.
ека-
амилге
бажы-
н бүтүрү-
н арзаан-
н билер,
н талзы-
нурар.
П. И. Па-
и, көлү-
еринин би-
н даймын-
ержи же-
н-сыйын-
н аскан

Олар турактуу жашаган кыргыздардын арасындагы коммунисттик партиянын өкүлүнөн болуп, өзгөчө аңгы-ажыраган элдердин ортосундагы достук мамилени бекемдеген. Алар өз ара биримдик менен, биримдиги үчүн күрөшкөн. Советтердин бийлиги аларга көп жардам берген. Бирок, алардын ичинде дагы айрым адамдар бар. Булар коммунисттик партиянын өкүлдөрү эмес, алар коммунисттик партиянын өкүлдөрү эмес.

ЧЕТТИР ДИВИС

Чаккыс-фиммит арте берген, чөлөштөлгөн,
 Чаагай-чырык куртталгавыс чечектелген—деп, чээрби чылдар ажылар
 ыраажып келдиныс. Тайбыныны чээрби чылдары магалды-ла-дыр. Аныяк
 ылаакчыларыны куртталгазыга, өөредилгезинге тайбын экине эргежок чу-
 ла. Ычандары делейгенин уруулар камгалалынын хууну тургускан.

Маян, өг-булемде үш өөренички бар. Улуг урууус Наташа 5 класста,
 Бир бичеи Алаи-Кыс 3-те, хеймери Гали 1-ги класста өөренип турар.
 Бокта чаа өг-булге чаа бар өөрүшкү болду—кончуг эки өөредилгези.
 Уруму дашы хуруус Наташага Бүгү-эвилелдин пионер лагери Аргекче
 бар тутаса келет.

Бистин Наташалыс-биле кады маян өөрүм тутулгужарыны 17 уруулары
 ыргекче баар. Бадуун кижилерини ажи-төдү дашы улуг саягыс салып ту-
 рар. Коммунистг партияныкыа, Совет чатувасыа өөрүп четтирдияныс.

О. КОРОДА,
 Ак-Довурбак заг-туту комбинялдинин тутулгужу.

Найыралдың клуву

Кызылдың № 2 школында өөреникчилер хастар аразында-да, чолушактарында-да чыгып келгеш, шидыра ойнап, куруктар көрүп, кычкыр мочулуп турар арыз-селиш аяккычына өөрзүлгөн бир. Урулар оюн интернационализм набыралдыгын кылу деп дап турарлар. Оюн эргелексий, чеди кыластың эки өөреникчиси Наташа Товуу миччи диди:

— Бистик кылуусуң уекун дүргүндө ол аяк ийи таварга тигип ол элзэн хай аки чуулданы кылган. Биза мола, болгар, чехословак пионерлерниң белектери: альбомнар, номнар, пионер дөдөктери белеттиген. Оюн аңгыда, бистик клубтун пионерлери ал чурттарың биле доктаамал чегеалалып, өнүктүрмал амандыларың биле танымал, дүргүлгөзүп солчуп, кылуусуңа набыралдык кечээлери зоттирлп, ойнап, хыелен, танчылдап турар бис. Бистик кичиникте мола

өнүктөр аалдап чорам. Чоокта чаа болсам мола пионерлерниң 40 чыла оюнчук байыралакка Гывакың пионерлерниң төзөлери чорам. Орта мен база кыжыр аяккыжы болган мен. Мола өнүктөр бистик кылуусуңа Ю. Цеденбаевниң чогадаларың ийи токун белекке берген. Делегениң урулар калгаларың хутун таварыштыр даштыкка өнүктүрүшкө байыр еңдирген бис.

Д. АНАЯ-ООД

